

Çağdaş Resim ve Afiş Sanatına Henri'de Toulouse Lautrec'in Etkileri

The Effects of Henri De Toulouse Lautrec on Contemporary Painting and Poster Art

ÖZET

Modern dönemin resim sanatçılarından biri olan; Henri de Toulouse Lautrec, afiş tasarımının ilk savunucusu olarak kabul edilmektedir. Lautrec'in, farklı plastik anlatım araçları kullanarak özgün resimler ve afiş tasarımları ortaya koymuş ve birçok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur. Afiş tasarımlarında grafik ve farklı tipografik öğeleri ustalıkla kullanarak, tipografi yoluyla bilgi aktarımını sağlaması ile afiş tasarımının öncüleri arasında yer almıştır. Çalışmada; Henri de Toulouse-Lautrec'in eserleri ile ilgili gerekli literatürler taranmış ve sekiz farklı çalışması (resim ve afiş) seçilerek betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda; afiş ve resimlerin farklılıkların olduğu görülmüştür. Lautrec'in eserlerindeki olağanüstü konular afişlerinde daha sade formlar, farklı yazı karakterleri, görsel ve tipografik unsurların uyumlu kullanıldığı tespit edilirken resimlerinde ise daha çok deformasyon içerdiği, renk ve kompozisyonların farklı açılardan oluşturulduğu görülmüştür. Bu farklı üslup ile hem resim hem de afiş sanatına birçok açıdan olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Lautrec'in, sanatının aşırı olmadığını ancak çalışmalarının benzersiz bir duyarlılığa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afiş, Resim, Lautrec, Modernizm, Litograf

ABSTRACT

One of the painting artists of the modern period; Henri de Toulouse Lautrec created original paintings and poster designs using different plastic expression tools and inspired many artists. It has been one of the pioneers of poster design by using graphics and different typographic elements skillfully in poster designs and providing information transfer through typography. In the study; Necessary literature on Henri de Toulouse-Lautrec's works was searched and eight different works (pictures and posters) were selected and analyzed by descriptive analysis method. As a result of these investigations; It has been seen that posters and pictures show differences, posters have simpler forms, different fonts, visual and typographical elements are used in harmony, pictures contain more deformation, colors and compositions are created from different angles. It has been determined that this different style makes positive contributions to both painting and poster art in many ways. It has been found that Lautrec's art is not extreme, but his work has a unique sensitivity.

Keywords: Poster, Picture, Loutrec, Modernism, Lithography

GİRİŞ

Afiş sanatı, grafik tasarımında vazgeçilmez bir yere sahiptir. Afişler; grafik tasarımın temelini oluşturan görsel iletişim kuran, etkinlikleri, olayları, gösterileri ve insanları toplumla buluşturan grafik tasarımın sokaktaki yüzüdür. Afiş tasarımı basit ama güçlü bir anlatıma sahiptir. Tipo baskıyla üretilen ilanlardan, Senefelder'in Litografiyi bulmasının ardından yaygınlaşan renkli afişler duvarlarda parlayıp sönen, ardından yenisiyle değişen ilham verici bir çağrıdır. Baskı kalitesi, renkleri, kompozisyonu içinde üst düzey ustalık ve sanat barındırır, bu nedenle afişler hem tasarımcı için hem de izleyicisi için koleksiyon değeri taşıyan nesnel değerler haline gelmiştir (Taşcıoğlu ve Siretli, 2016: 192). Bugün bildiğimiz ilk afiş 1869'da yapılmış ve ortaya çıkışı iki faktörün tesadüfünden oluşmuştur. Bu durum Litografi tekniğinin gelişimi, Lautrec ve Jules Cheret'in varlığıdır (Barnicoat, 1997: 12).

Çocuk yaşta resim çizmeye başlayan Lautrec, bu yeteneğini fark eden annesi tarafından yeteneği doğrultusunda desteklemiş ve bu bağlamda eğitim alması sağlamıştır. Gençlik yıllarında geçirdiği hastalıktan dolayı resim sanatına yönelmiş ve kendisini yetiştirmiştir (Freches, 1994: 12-15). Birçok ressamdan yağlı boya resim eğitimi alan ve farklı tekniklerde ustalaşan sanatçı, önce Parisli moda tasarımcıları Leon Bonnat ve Fernand Cormon'un atölyelerinde çalışmıştır. Eserlerine bakıldığında sanatçı kendisini stüdyo dersleriyle sınırlamamış, özgün tablolar ve tasarımlar yapmıştır. Hayatının büyük bir bölümünü, birçok eser ürettiği Paris'in kabare ve eğlence mekânlarında geçirmiştir. 1891 yılında iş dünyasına adım atan ve çizim ile yazıyı (yani tipografiyi) birleştiren sanatçı, eğlence mekânları ve dans salonları için afişler yapmaya başlamıştır. Ürettiği afiş tasarımlarına ticari pazar oluşturan Lautrec, ilk afiş tasarımı yapan sanatçılardandır.

Sanatçı; 1870'lerin başında Paris'te Fontanes Lisesi'ne başlamıştır. Sonrasında ise Rene Princetau ve John Lewis Brown'la çalışmıştır. Bu sanatçılar hayvan betimlemelerine odaklı çalışmalar yapmış ve bu Toulouse Lautrec'in kariyerinin ilerleyen yıllarında da etkili olmuştur (Freches, 1994: 24).Lautrec, Princetau yönetiminde Leon Bonnat'ın stüdyosunda çalışmış ve belli bir süre sonra buradan ayrılarak Fernando Cormon'un stüdyosunda çalışmaya başlamıştır. Daha sonra Cormon'un atölyesinde başka bir öğrenci olan Rene Grenier'e birlikte Rue Fontaine

Kainat Özpolat ¹

Mehmet Alp Doğan Erciş ²

How to Cite This Article

Özpolat, K. & Doğan Erciş, M. A. (2023). "Çağdaş Resim ve Afiş Sanatına Henri'de Toulouse Lautrec'in Etkileri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:49; pp:2684-2691. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.69698>

Arrival: 26 March 2023

Published: 31 May 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Deniz Siyaseti ve Stratejileri, İstanbul, Türkiye

² Dr., Aydın Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Aydın, Türkiye

taşınmıştır. Orada stüdyosu olan, en çok ilham aldığı ve etkilendiği sanatçı olan, Edgar Degas'la tanışmıştır (Freches, 1994: 24). Bu çevresel değişimler sanatının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.

Lautrec eserlerinde Japon baskı tekniğinden de etkilenmiştir. Oluşturduğu kompozisyonlarındaki gölgesiz figürler, kontör çizgiler Japon sanatçıların sıkça başvurduğu yöntemler arasındadır. Geliştirdiği üslupsal yaklaşımlar, tarzının yoğun bir şekilde post empresyonizm akımının etkisinde olduğunu da göstermektedir. Lautrec'in çalışmaları incelendiğinde; dans salonlarını ve Paris gece hayatının içerisinde oluşan kendisini arayan bir ressam olarak görülmektedir. Afişlerinde ise etkileyici üslup özelliğini tamamlayan akılda kalıcı karakterler, düz renkli alanlar ve ayırt edici silüetler kullanmıştır. Tipo baskıyı kullanmasının ardından, Alois Senefelder'in keşifleriyle popülerleşen litografi, metin ve görselleri birleştirerek kompozisyonlarda özgün çalışmalar üretmiştir. Litografi tekniğinin gelişmesi afişin özgürleşmesini sağlamış, önceleri tipo baskıyla üretilen ve bu nedenle sadece yazıdan oluşan afiş ve duyuruların resimsel dille birleşmesine olanak sağlamıştır. Litografide, serbest çizimle üretilen harfler, gravür ve tipo baskıda mümkün olmayan bir kolaylıkta, figüratif kompozisyonlarla etkileşime girmiştir (Drucker ve Mcvarish, 2009: 128). Bu bağlamda sanatçının modern dönemin önemli resim ve afiş tasarımlarını yaptığı söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Post-Empresyonizmin en önemli savunucularından ve aynı zamanda modern afişin ilk sanatçılarından biri olan Toulouse Lautrec'in çalışmalarını yaşadığı dönemin sosyo-kültürel etkilerini göz önünde bulundurarak analiz etmek ve yorumlamaktır. Bu bağlamda; döneminin çağdaş resimleri ile afiş tasarım öğeleri arasındaki ilişkiyi yorumlayarak günümüz modern afiş tasarımlarına ışık tutan bu afişlerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Sanatçının resim ve afiş tasarımlarının; aynı dönem içerisinde üslup olarak farklı imgeler, öğeler ve kompozisyonlarla oluşturulmasının, sanat disiplinlerindeki etkileri ve bu etkilerin günümüze olan yansımaları incelenmiştir.

Araştırmanın Problem Durumu

Lautrec bir resim sanatçısı olarak bilinmektedir. Sanatçının yaşadığı dönemdeki sanat anlayışıyla ilgili bir öngörde bulunmak mümkündür. Fakat sanatçının yaşadığı dönemde resim dışında farklı bir sanatın da öncülleri arasında bulunması, onun bu yönüyle de araştırılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu yaklaşımdan hareketle araştırmanın problemi "Resim sanatında bilinen Henri De Toulouse-Lautrec'in grafik tasarım ürünü olan afiş sanatının gelişmesine etkisi nedir?" olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada literatür taraması ve nitel araştırma yöntemleri benimsenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular analiz edilerek yorumlanmıştır. Toulouse Lautrec'in seçilmiş çalışmalarının kapsamlı analizi yapılmıştır. Sanatçının önemli resim ve afiş tasarımları çalışmada yer almıştır.

Henri De Toulouse-Lautrec'in Üslup Özellikleri

Arkadaşı Joyan, Lautrec'in çalışma sistemini şöyle açıklamıştır: Resim yaparken kendi eserlerini kopyalamaktan bile hoşlanmazdı. Dikkatlice gözlemler, notlar ve eskizler alır, boya ve kalemle eskizler yapar ve ardından görüntülerini kâğıda aktarırdı. Çizdiği resimleri tekrarlamadan, değiştirmeden tek seferde taş a aktarış ve baskı yapmıştır. Lautrec'in inanılmaz bir hızla resim yaptığı doğru ama bu hıza ulaşmadan önce her detayı tasarladığı da bir gerçektir. Lautrec tasarımlarını bulunduğu her ortamda taslaklar şeklinde oluşturarak daha sonra üzerinde çalışmıştır. Örneğin; kâğıt peçetelere, masa gibi birçok farklı yüzeye yüzlerce eskiz yapmıştır (Arnold, 1987: 125). "Arkadaşı Joyant Lautrec'i peyzaj resmine ikna etmeye çalışsa da bunda başarılı olamamıştır. Lautrec arkadaşına şöyle cevap vermiştir: 'Temel olan figürdür, manzara sadece bir garnitürden ibarettir ve öyle de kalması gerekir. Manzara ancak bir figürün karakterini daha iyi anlatmaya yarayabilir. Corot'u bu denli yücelten, çıkardığı o şahane figürler değil mi? Bu Millet için, Renoir, Manet ve Whistler için de geçerlidir. Figür ressamı peyzaj yapmaya kalktıklarında, onu bir yüz gibi işlemektedirler. Degas'ın manzaralarına bak, hayal ürünü oldukları hemen anlaşılıyor! Carriere ise insanlara takılmış birer maske gibidir. Monet figürü bırakmasaydı ne büyük bir ressam olacaktı" (Arnold, 1987: 131). Loutrec çalışma yöntemini kendi durumuna göre ayarlamıştır. Zihninde tasarladığı kompozisyonları başka aracı unsura ihtiyaç kalmadan aktarabilmiştir (Boyut, 2005: 19). Lautrec, kompozisyonlarında insan ve hayvan figürlerini betimlemiştir. "Onun renkler konusunda nasıl olduğunu bilsen! Renklerden fiziksel bir haz aldığını hemen anlarız. Bazı renkler karşısında titrediğini gördüm, tıpkı bir köpeğin kemik karşısında titremesi gibi bir kuyruğunu sallamadığı kalıyor, hatta onu da yapıyormuş gibi görünebilir insana! Bir keresinde elinde, üstünde boya lekeleri olan büyük bir tabaka kâğıt vardı, yani boyanın fazlasını almıştı kâğıda, iki büyük kırmızı ve bir de küçük pembe lekeden oluşmaktaydı. Bu renk lekeleri Loutrec'i öylesine heyecanlandırdı ki bir arkadaşını bu iki metre karelik kâğıdı çerçeveletmeye zorladı, sadece bir köşesindeki bu üç renk izi için" (Barbero, 2002: 206). Loutrec resimlerinde renkleri ustalıklı kullanmanın yanı sıra afiş tasarımlarında da aynı özellikleri göstermiştir.

Loutrec ile aynı dönemde çeşitli afişler tasarlayan ve bu sanatın öncülerinden biri olarak kabul edilen Jules Cheret'in eserleri incelendiğinde; iki sanatçının tarzı arasında farklılıklar olduğu görülmekle birlikte, ortak yanlarının olduğu

da tespit edilmiştir. Cheret'in afiş tasarımlarında resim değerleri baskınken, Lautrec'in afiş tasarımlarında grafik dili daha etkilidir. Bu nedenle Jules Cheret ilk afiş sanatçısı, Loutrec ise afiş tasarımının öncülerinden olduğu kabul edilmiştir. Tüm bu özellikler, günümüzde afiş tasarım tarihinin en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilen Lautrec'in afişlerinde bir araya gelmiştir (Devynck, 2001: 16).

Grafik tasarımın en yaygın üretim biçimi ofset litografinin atası litografik baskıdır. Gelişim döneminde bu teknoloji kullanılarak yapılan afişler grafik tasarım tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemin sanatçıları sanat diliyle ürettikleri afişlerin bu yolla sanatseverlere ve koleksiyonerlere ulaşmasını sağlamışlardır. Yeniden üretim teknikleri sayesinde, afişler erişilebilir sanat olarak görülmeye başlanmış ve sokak teşhiri için bir değer haline gelmiştir. Sanat sadece seçkinler arasında değil, aynı zamanda orta ve işçi sınıfı arasında da estetik değerleri teşvik etmiştir. Lautrec'in seçilen eserlerine baktığımızda resim sanatı ile afiş tasarımlarındaki ilişkiyi kuvvetli şekilde kurduğu anlaşılmaktadır.

Bulgular

Henri De Toulouse-Lautrec'in resim ve afişlerinin yer aldığı bu bölümde renk, kompozisyon, figüratif ve afiş öğeleri bağlamında incelenerek bulgular ortaya konulmuştur. Sanatçının resim ve afiş tasarımı bakımından dönemsel olarak yansımalarını inceleyerek sonuçlar elde edilmiştir.

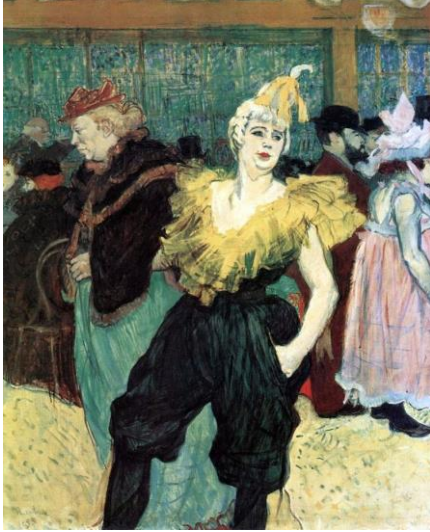
URL- 1: “Tuvalet Masası”, Küyb, 67x5 4, 1896

Lautrec'in 1896 yılında yaptığı “Tuvalet Masası” adlı eserinde (URL- 1) sıcak renklerin ilişkisi temel alınarak kurgulanan kompozisyonda, figürdeki sıcak sarı rengi ve ten rengini kullanarak ön plana çıkarmıştır. Figür kompozisyonun tam merkezinde yer almaktadır. Kompozisyonda ön-arka ilişkisi daha belirgindir. Resimde ağırlıklı olarak sarı ve sarının tonları kullanılmıştır. Kırmızı değerler tamamlayıcı unsur olarak resmi rahatlatmıştır. Eserdeki parlak renklerin kullanımı ve formların duygusal ifadesi, kompozisyonun zenginliği ile ifade edilmiştir. Bu tabloya bakan sanat izleyicileri, tasvir edilen kişi ya da nesneye birebir benzerlik kurmanın imkânsız olduğunu kabul etmek durumundadır.

URL-2: Fernando Sirkindeki Hokkabaz Binici, Tüyb, 103,5x161, 1887-88

Lautrec'in 1887-88 yılında yaptığı "Fernando Sirkindeki Hokkabaz Binici" adlı eserinde URL- 2'de Fernando sirkindeki at resminin bilinen kompozisyon kurallarından farklı olduğu görülmektedir. Sanatçının ışıktan çok kendi oluşturduğu renk olgusuyla derinliğe ulaştığı görülmektedir. Eserler ne realist ne de güçlü empresyonist bir üsluba sahiptir. Eserde renk ve kompozisyonu farklı açılardan oluşturmuştur. Resimdeki at figürü, resmin sağ alt köşesinden ortasına kadar kırmızı bir bariyerle çevrelenmiştir. İki asimetrik parçanın resmin merkezine doğru hareket ettiği görülmektedir. Resmin solunda duran figür resmin sağına kadar hareket eder ve kırbacını resmin ortasına yerleştirmiştir. Lautrec' in kompozisyonundaki konu ve eskiz seçimi oldukça heyecan vericidir.

URL- 3: Palyaço Kadın Cha U Kao, 1895

Lautrec'in 1895 yılında yaptığı "Palyaço Kadın Cha U Kao" adlı eserinde URL- 3'te Loutrec'in hızlı fırça kullanımı dikkat çekmektedir. Eser karakalem, pastel boya, çizgi ve yağlıboya kombinasyonu kullanılarak oluşturulmuştur. Bu çalışma onun tipik üslup özelliğini yansıtmaktadır. Lautrec'in bu çalışması dikkatimizi arka plandaki dans pistine çekmektedir. Resmin ön planında dans eden bir kadın figürü görülmektedir. Önde duran iki figürün hareketlerine odaklandığı ve mekânla ilgilenmediği görülmektedir. Figürlerin rahat hareketleri çok iyi tasvir edilmiştir. Figürlerin asimetrik hareketi sayesinde kompozisyonu durgunluktan kurtarmıştır. Bu sayede kompozisyona hareket sağlamıştır.

Lautrec'in kadın portrelerine birkaç açıdan bakabiliriz: Kadınları sıradan pozlarda tasvir etmiştir. Lautrec, bu geleneksel portrede bile canlı bir atmosfer oluşturmayı başarmıştır. Sanatçı, diğer kadınları, Montmartre çevresindeki kadınları ve hatta kimliği belirsiz genç kızları eleştirel bir bakış açısıyla resmetmiştir (Arnold,1987: 134). "Lautrec'de durum, sanatsal yaratı gücünün verdiği cesaretle beklenenin aksine çevrilmiştir. Hareketin, hareketlinin ve kıvrak çizginin üstadı Lautrec'in, çizgisi o denli kesin, o denli kendine özgü bir sıçrama, durma, ilerleme ve ileri geri sürme ritmine ulaşmıştır ki litografileri, gravürleri, imzasızdır"(Çığır,2012: 57).

URL- 4: Moulins Caddesi'ndeki Salon, Tüyb, 111,5x132, 1894

Lautrec'in 1894 yılında yaptığı "Moulins Caddesi'ndeki Salon" adlı eserinde URL- 4'de sıcak ve soğuk renklerin ilişkisi temel alınarak kurgulanan kompozisyonda, figürler sıcak ten renkleriyle ön plana çıkarılmıştır. Kompozisyonun odak noktası sütunun olduğu yer olarak görülmektedir. Figürler bu sütunun etrafına asimetrik olarak yerleştirilmiştir. Figürlerin elbiselerindeki renk sayesinde zengin kompozisyon oluşturulmuştur. Ön plandaki figür mavi tonla desteklenerek kompozisyonun merkezinde yer almıştır. Kompozisyonda ön-arka ilişkisi renk sayesinde belirgin kılınmıştır. Eserde kırmızı ton değerleri tamamlayıcı unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Loutrec'in açık kompozisyon tekniği kullanması da eserin dinamikliğini arttırmıştır. Loutrec'in çalışmalarındaki parlak renklerin kullanımı ve formların duygusal anlatımı, kompozisyonun zenginliğini arttırmıştır. Figürlerin

diyagonal vurgusu, ön plan ile arka plan arasındaki ana bağlantı noktasıdır. Lautrec'in eserlerindeki çizgiler negatif görünen alanlarda bile pozitif değerleri ortaya çıkarmaya yardımcı olmaktadır. Solda ön planda, olması gerekenden daha düz olan büyük bir boş alan görülmektedir (Venturi, 1953: 275).

1840'lı yıllara kadar, afiş denilince akla ilk gelen, özensiz çizimleri ve düzyazıları düz kâğıda aktaran duvar ilanları olmuştur. Litografinin gelişmesinden sonra geniş renk yelpazesi ve değişken reproduksiyon ressamı için vazgeçilmez bir teknik haline gelmiştir. Toplumda iyi bir konuma gelmeyi arzulayan Lautrec için litografi, resimli afişler için vazgeçilmez bir tasarım aracı haline gelmiştir. Lautrec, afiş çalışmasına başlamadan önce yaptığı eskizler, afiş tasarımlarını daha özgün kılmıştır (Dumont, 2017: 52). 19. yüzyıl, afiş tasarımı için verimli ve çeşitli bir yüzyıldı ve afiş tasarımlarının çoğu o dönemin ressamı tarafından tasarlanmıştır. "Lautrec de dâhil olmak üzere dönemin afiş sanatçıları yeni grafik üretim ve çoğaltım teknolojilerindeki yenilikleri, estetik özgürlük ve yaratıcı meydan okumalarla karşılaşmıştır. 19. yüzyılın sonlarında litografi sayesinde sanatçılar matbaacının düzenlediği tipo baskıya eklemeler yapmak yerine, harfleri kendileri çizerek ve tasarımda yer alan her öğeden sorumlu olmaya başladıklarında, aslında ileride grafik tasarım olarak adlandırılacak disiplini icra etmeye başlamışlardır" (Weill, 2015: 16-17). "Dans" temalı afiş ve "Moulin Rouge" afiş tasarımının derinliği, renk dengesi ve uygulama tekniği sonraki tasarımlara kapı aralamıştır. Değeri günümüze kadar devam eden bu litografik afişler renk katmanlarının kolaylıkla seçilebildiği tasarımın harika bir örneğidir. Lautrec, 1891'de Pierre Bonnard'ın "France-Champagne" adlı eserinden etkilenince, Bonnard onu çalıştığı Ancourt matbaasına götürür ve böylece Lautrec litografi baskı ile tanışır (Devynck, 2001: 16).

URL- 5: Henri de Toulouse-Lautrec, Moulin Rouge - La Goulue, 1891, Afiş Tasarımı

Lautrec'in 1891 yılında yaptığı "Moulin Rouge - La Goulue" URL- 5'de afişi görülmektedir. Afiş tasarımında eğlence ortamı tasarlanmıştır. Tüm karakterlerin ana hatları çizilmiştir. Figürler daha sade ve detaydan uzak bırakılmıştır. Bu afiş tasarımında Lautrec, sol alt kısımdaki boşluğa kendi el yazısı ile farklı tipografik karakterlerle metni yazmıştır. Kendisi için tasarladığı logoya sol alt köşede yer vermiştir. Kompozisyonda derinliği geri planda siyah silüet şeklindeki figürlerle sağlamıştır. Ayrıca renkleri üçe indirerek sadeleştirdiğini görmekteyiz. Renkler turuncu, sarı ve siyahtır. Renk, hareketler ana ve alt yazıların boyutuyla uyumludur. Öndeki figürler kompozisyonun odak noktasını oluşturmaktadır. Afiş, tasarımı tipografik açıdan da çağdaş afiş tasarımına öncü niteliktedir.

URL- 6: Reine de Joie, Renkli Taş Baskı, 136,5x93, 1892

Lautrec'in 1892 yılında yaptığı "Reine de Joie" afişi URL- 6'da görülmektedir. Afişte, iki figür ayrıntılı olarak tasvir edilmiştir. Güzel giyimli bir kadın olan Renei de Joie, bir yemek masasında çirkin ama zengin bir adamın burnunu öpmektedir. Diğer afiş tasarımlarında olduğu gibi mekân sade bırakılmıştır. Arka plan sıcak renklerden oluşmaktadır (Arnold, 1987: 34). Fon renginde kullanılan sarı, sürahinin sarısı ile uyum sağlayarak sarının yoğunluğunu azaltmıştır. Işık gölge oyunları ve derinlikten vazgeçilmiştir. Üç temel rengin kullanıldığı görülmektedir. Güçlü sarı, kırmızı ve siyah kullanıldığı afişte, hanımefendi insanların dikkatini çeken kırmızı bir elbise giymiştir. Eser üzerinde mekânın tanıtımını yansıtan tipografi afiş tasarımına hareket kazandırmıştır.

URL- 7: Le Divan Japonais, 1893

Lautrec'in 1893 yılında yaptığı "Le Divan Japonais" afişi URL- 7'de görülmektedir. Lautrec, gölgesiz bir yaklaşımla siyahın yoğunluğuna dikkat çekmektedir. Afişte, ayrıntılı olarak iki figür tasvir edilmiştir. Afiş tasarımındaki karakter tasvirleri, eğlenceye gelmiş temalarını vurgulamaktadır. Oturan bayan figürü afişin tam ortasında yer almaktadır. Bazı figürler stilize tonda çizilirken, dış kısımlar kontörlerle belirginleştirilmiştir. Figürlerin vücut bölümleri ana hatlarıyla çizilmiştir. Arka plandaki gri tonlarda oluşturulan belirli belirsiz figürler sayesinde perspektif oluşturmuştur. Afişte metin, resim öğeleriyle birlikte kullanılmıştır. Yazı karakteri özgün yazı tekniği figürlerde olduğu gibi kontörlü olarak kullanılmıştır. Bu kullanım şekli ile afişte tipografi ve görseller birbiriyle uyumlu hale getirilmiştir.

URL- 8: Aristide Bruant Dans Son Cabaret, 1893

Lautrec'in 1893 yılında yaptığı "Aristide Bruant Dans Son Cabaret" afişi URL- 8'de görülmektedir. "Afişte figürün, realist fakat stilize formlarla içi tek tonla (lokal) boyanmış, dışı ise belirgin kontur çizgileriyle belirginleştirilmiş halde etüt edildiği görülmektedir. Lautrec'in yaptığı resimleri ile afişleri karşılaştırıldığında resimlerinin ayrıntılı etütleri ve tonlamaları yerine afişlerinde daha stilize ve tek renk (lokal) formu kullandığı görülmektedir" (Geçen ve Yazar. 2019: 68). Sanatçı Bruant'ın afişi üç renkten oluşmaktadır. Bruant'ın kırmızı şalı kompozisyonun odak noktasında yer

almaktadır. Bu durum dikkati merkeze çekmek için kullanılmıştır. Ana başlığın boyutu şeklin yapısını bozmamıştır. Afiş tasarımında görseller ve tipografi birlikte kullanılmıştır. Afişteki boşluk derinliği tamamen kaybolmuştur. Afişte figür, tasarımın açık bir kompozisyon sunmasını sağlamıştır. Tipografi afişin alt kısmında kullanılarak, Lautrec'in afişlerinde kompozisyona göre farklı kullanımlarla karşımıza çıkmaktadır.

"Lautrec'in yapıtları adeta bir günlük biçimindeydi, ziyaret ettiği yerler; izlediği performanslar, oyunlar, operalar ve dinlediği şarkılardan etkilenmiştir. Bu azimli çalışmalarından anlıyoruz ki adeta fotoğraf makinesi olmayan bir paparazzi ve ünlülere takıntılı kültürümüzü işaret eden bir haberci gibidir" (Suzuki, 2014: 9). Günümüzdeki afiş tasarım anlayışının mesajı aktarmanın görsel imgeyle ve sloganla iletilmesi 1890 yıllarında Lautrec'in kullandığı teknikle birebir örtüşmektedir. Afiş dolaysız olarak istenen mesajı konu bütünlüğüyle topluma aktarabilmektedir (Uzuner ve Şahin. 2019: 264). Lautrec, afişlerinde açık kompozisyonlar kullanmış, figürleri yalın ya da siluet halinde etüt etmiş, belirgin dış hat çizgiler kullanıp etkisini arttırmıştır. Afişlerinde sembolik ayrıntılara yer veren sanatçı hem resim hem de yazı açısından gerekli öğeleri kullanmıştır. Böylelikle afişin daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.

SONUÇ

Bu çalışma, "Henri de Toulouse Lautrec'in çağdaş resim ve afiş sanatına etkisi" üzerine nitel bir kurgulamayla çözümlenmiştir. Niteliksel bir bakış açısıyla bulgular incelenmiştir. Ele alınan eserleri incelendiğinde; formları çarpıtarak hayata farklı bir bakış açısıyla yorumladığı görülmüştür. Sanatçı, kendi tarihsel deneyimlerini doğadan sapmalarla anlatmıştır. Deformasyon yöntemleri incelendiğinde; özellikle rengin sembolik, duygusal, dekoratif etkileri ve doğal halinden bağımsız kullanımı olduğu tespit edilmiştir. Kompozisyonlarında serbest formun öne çıktığı görülmektedir. Afiş tasarımlarında kullanılan tipografi görsel yoğunluğu rahatsız edici bir his oluşturmamaktadır. Bu durum afişin görsel ve tipografik öğelerle uyumlu bir yapı içerisinde verilmesinden kaynaklanmaktadır. Lautrec'in afiş tasarımları genellikle açık kompozisyonla oluşturulmuştur.

Lautrec'in resimleri ve afiş tasarımları bazı plastik özellikler açısından benzerlik gösterse de resimlerinde detaylar görülürken afiş tasarımlarında ise sade bir yaklaşım sergilenmiştir. İncelemeler neticesinde; afiş tasarımlarında kullandığı tipografik öğelerin etkisini azaltmamak için görsellerle yapısal olarak ilişkilendirdiği söylenebilir. Resimlerinde ön arka ilişkisi dikkat çekerken, afiş tasarımlarında görsel öge ve tipografi ilişkisi dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak; Lautrec, sanat yaşamı içerisinde farklı sanat disiplinlerini bir arada kullanan sanatçılardan biri olarak görülebilir. Bu yönüyle günümüz afiş tasarımlarına kaynak teşkil ettiği ve afiş tasarımlarının gelişim evresini başlattığı sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Arnold, M. (1997). Henri de Toulouse-Lautrec 1864-1091, *Yaşam denen tiyatro: ABC* Kitabevi
- Barnicoat, J. (1997). *Posters: A Concise History*. Thames&Hudson.
- Barbero, A. (2002). *Lautrec'in son pambesi*. (Çev. Kılıç, S.). İzdüğüm Yayıncılık.
- Boyut Yayın Grubu. (2005). *Henri De Toulouse Lautrec*. Boyut Yayıncılık.
- Bleys, O., Dumont, Y. (2017). *Toulouse-Lautrec*, Akılçelen Kitaplar.
- Devynck, D. (2001). *Les Affiches: Henri de Toulouse Lautrec*. Grailhet: Editions Odyssée.
- Drucker, J. ve McVarish, E. (2009). *Graphic design history: A critical guide*. New Jersey: Pearson Education Inc.
- Frèches, C. (1994). *Toulouse-Lautrec: Scenes of the night*. Harry N. Abrams, Inc.
- Suzuki, S. (2014). *The Paris of Toulouse-Lautrec: Prints and posters from the museum of modern art*. The Museum of Modern Art.
- Weill, A. (2015). *Grafik tasarım*. Yapı Kredi Yayınları.
- Venturi, L. (1953). *De Manet a Lautrec*.
- Taşcıoğlu M., Siretli A. (2016). Grafik tasarımda litografinin yeri ve Henri Lautrec'in afiş tasarımları, 18(0), 187-202, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sanatvetasarim/issue/40193/478517>
- Geçen F., Yazar T. (2019). Henri De Toulouse-Lautrec'in afiş tasarımlarında resim ve tipografi ilişkisi, 4(7), 66-72, https://www.researchgate.net/publication/337975024_Henri_
- ÇİĞİR E. (2012). *Post-empresyonist dönemde henri de toulouse- lautrec'in desen çalışmalarının üslup özellikleri açısından araştırılması* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) Cumhuriyet üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü.

UZUNER N., ŞAHİN C. (2019). Post empresyonist dönemde Henri de Toulouse Lautrec ve Çağdaş kültürel afiş tasarımı etkileri, 1(2), 260- 271,

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/901505>

Elektronik Kaynaklar:

URL-1: “Tuvalet Masası”

(https://en.wikipedia.org/wiki/La_Toilette_Toulouse-Lautrec Erişim tarihi: 12.08.2022)

URL-2: “Fernando Sirkindeki Hokkabaz Binici”

(https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Henri_de_Toulouse-Lautrec_004.jpg Erişim tarihi: 09.09.2022)

URL-3: “Palyaço Kadın Cha U Kao, 1895”

(<https://tr.pinterest.com/pin/822540319424623265/> Erişim tarihi: 19.09.2022)

URL-4: “Moulins Caddesi’ndeki Salon”

(https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Get_lautrec_1894_salon_in_the_rue_des_moulins.jpg Erişim tarihi: 12.09.2022)

Erişim

URL-5: “Henri de Toulouse-Lautrec, Moulin Rouge - La Goulue”

(<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/333990> Erişim tarihi: 12.11.2022)

URL-6: “Reine de Joie, Renkli Taş Baskı”

(<https://twitter.com/artistlautrec/status/1541591765513342979?lang=tr> Erişim tarihi: 12.09.2022)

URL-7: “Le Divan Japonais, 1893”

(<https://twitter.com/artistlautrec/status/1541591765513342979?lang=tr> Erişim tarihi: 12.09.2022)

URL-8: “Aristide Bruant Dans Son Cabaret, 1893”

(<https://twitter.com/artistlautrec/status/1541591765513342979?lang=tr> Erişim tarihi: 12.09.2022)